

UPA 2023/58

3. maaji 2023

Uunga siunnersuut: Kalaallit Nunaata nunasiaataaneranit ingerlatsinermit pissutsit pillugit qulaajaasoqarnissaanut, tamatumunngalu atatillugu Danmark NP nunasiaataajunnaarsitsinermit piomasqaataanik naammassinnissimanersoq suliassamik allaaserinnittoqarnissaanik Inatsisartunit akuersissutigineqartussatut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermit Niuernermullu Naalakkersuisoq)

Siullermik aalajangiiffissatut siunnersuummut qujarusuppugut, upernaarlu 2022 Naalakkersuisunut suliakkiissutigineqartup imarisassaanik saqqummiussisoqarneranut.

Siumumumiik ajuusaarutingaarput siullertut ilisimatusarnerup tungaatigut suliarinnissinnaasumik nassaartoqarsimannginnera, spiralilersuisimanermi ajortuliat qulaajarnissaanut sulinerit ingerlammata.

Siumumumiik isumaqarpugut tamanna aporfiginagu suliarinnittussarsiortoqarsinnaasoq, piomasqaataalluinnarluni nunatsinni Inuit Kalaallit suliap ingerlaneranik aqutsisuunissaat, kisiannili ilisimatuunik allamiik suleqateqarsinnaaneq ammaffingalugu, immaqaluunniimmi Kalaaleqarsinnaavoq, massakkut immaqa nunatsinniingikkaluamik suliarinneqataasinnaasumik, imaluunnit periarfissat suungaluartulluunnit ugartorneqarsinnaapput.

Tulliatut Siumumiik naammaginarlingilaput, aatsaat spiralilersuineq naammassippat suliap uuma aallartissinnaanissaanut oqariartuut, taamaassappammi aatsaat 2026- imi suliap naammassisinnaasutut nalilerneqassangami, taamanikkussamullu Nunarput sumiissava? Misissuineq pisariaqartissuarput suli?

Siumumiik nalunngilluinnarpartut FN-imi isumaqatigiissut GA RES 637 malinneqarsimanngitsoq, tassalu tamakkiisumik demokratisk- imik aaqqissuussinikkut Inuiaat Kalaallit paasitinneqassasut qanoq pisoqalerneranik aammalu periarfissat tamarmik saqqummiussorneqarsimassasut. Taamaattoqanngilarli, peqqusiullugu Danmark tunngaviusumik inatsisissani naammassiliivimmagu aammalu FN- imi isumaqatigiinniarnert Nunasiaataajunnaarsitsinissamut aallarnisarneqaleruttormata, peqqutissarpassuarnillu ujaasisoqarsimassajunnarluni.

Pingajuattut Siumumiik isumaqarpugut suliassiissutip imarisaa pitsaanerusariaqartoq. Nalunaarutigineqarpormi Nunatsinni, Danmark- imilu misissuisoqassasoq, paasiniaasoqarlunilu. Amingaataavorlu FN- iluani aamma arkiv-it qulaajarneqassasut aammalu ataatsimiisitaliani Nunasiaataajunnaarsitsinissamut sulialinni Danmark, nunarput pillugu qanoq oqaaseqartarsimanera aammalu iliuuseqartarsimaneri qulaajarneqartariaqartut.

Siumumiik isumaqarpugut aamma Danmark Naalagaaffittut oqaluttuarisaanermi akisussaaffini takutittariaqaraa, eqqortumimmi oqaluttuarisaanerput allaaserineqartariaqarpoq, paasissutissiivigineqarlunilu.

Aningaasaliissutit 4,5-6 mio. DKK naatsorsuutigineqarpoq misissuinermit atorneqassasut. Siumumiik isumaqarpugut suliassaq pingaaruteqarmat, aningaasaliissutissat nalilersorneqarnissaanut ilaassalluta. Suliarinerani pingaaruteqarpoq Nunatsinniik aqunneqassasoq, kisiannili ammaffigineqarsinnaalluni nunanik allaneersunik ilisimatusartunik il. II. Suleqateqarluarsinnaaneq, inernissaami pingaarnaruvoq, Kalaallit uangut nammineq oqaluttuarisaanermik allaqataalernissatsinnut, tassa imatut paasillugu, Danskis kisimik oqaluttuaat pinnagit, nammineq paasisagut naapertorlugit suliassasugut. Uani annertuumik suliqartoqareersimavoq, tassa atuagaq, Imperiets Børn allanneqarnerani takuneqarsinnaavoq paasissutissarpasuit qallorneqareersimasut aammalu Folketing- imiik ilaasortattat ukiormanna aningaasanut inatsisissami isumaqatigiisummut aningaasaliiffissatut aaqqissimmamagu.

Siumumiik aaliangiiffissatut siunnersuummut allannguutissatut siunnersuutissaqarpugut, suliakkiissutillu kinguartinneqannginnissaa innersuussutingalugu, tuaviortumillu suliarinnittussarsiornissaq, pimoorullugu ingerlanneqassasoq naqissuserusukkatsigu.

Allannguutissatut siunnersuut:

Kalaallit Nunaata nunasiaataanerani ingerlatsinermut pissutsit pillugit qulaajaasoqarnissaanut, tamatumunngalu atatillugu Danmarkip NP nunasiaataajunnaarsitsinermut piunasaqaataanik naammassinnissimanersoq suliassamik allaaserinnittoqarnissaanik Inatsisartunit akuersissutigineqartussatut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, suliq kingusinnerpaamik UPA2025-mi Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.

Kuno Fencker, Siumut.